

Nr. 10 | oktober 2012 |
34ste jaargang |
verschijnt niet in augustus |
P 408.654

Waar actie is, groeit hoop...

*Verenigde Protestantse
Kerk in België*
vpkb.be

Inhoud

Schriftwerk / Woord van de voorzitter

Verzoening	blz. 3
Vraag erom	blz. 3

In het vizier: Help! de kerk stort in...

Antwerpen in actie	blz. 4
--------------------	--------

Coördinaties

ProJOP - Startdag	blz. 6
Vlaamse Diaconale Dag	blz. 8
Stuur Migranten niet terug naar af	blz. 9
Jezus en de rabbijnen (27)	blz. 10
Ramadam en Suikerfeest	blz. 14
Bijdrage leveren aan vrede	blz. 16
Duurzaamheid, rechtvaardigheid	blz. 17
Protestantse Solidariteit	blz. 16

Reeks: Tien geboden

Het negende Woord	blz. 12
-------------------	---------

Faculteit

Faculteit <i>light</i>	blz. 20
Verandering in opzet onderwijs	blz. 20

Aankondigingen

Chorkonzert	blz. 13
Leprazending-Belgie vzw	blz. 22
Dankdienst Hasselt	blz. 23
Predikantencorps	blz. 23

Column

Uit naastenliefde schuldig geworden	blz. 21
-------------------------------------	---------

Protestantse Omroep	blz. 24
---------------------	---------

Uit de redactie

In menige kerk is er weer een startzondag geweest. Over en weer hebben gelovigen (al dan niet georganiseerd) hun vaste voornemen uitgesproken om *aan de slag te gaan*. En - toeval of niet - Kerkmozaïek barst deze keer van de activiteiten: de Vlaamse Diaconale Dag komt eraan, een verzoeningsreis in Israël/Palestina wordt in de steigers gezet, een kerkgebouw dat in de steigers stond, gaat weer open, onze moslimburen ontvingen onze hartelijke groeten enz. Er wordt zelfs een spiksplinternieuwe jeugdorganisatie boven het doopvont gehouden: *ProJOP*.

Actie, iets ondernemen, het is een uitdrukking van de hoop die in ons is en - zo gaat dat - als je er eenmaal aan begint, wordt de hoop zelf er ook weer door versterkt. Bij zoveel activiteit is het misschien toch ook goed om ons te binnen te brengen, dat we niet *alles* kunnen veranderen en dat we ook moeten leren bepaalde dingen te nemen zoals ze komen.

Reinhold Niebuhr verwoordde het heel mooi in zijn beroemde gebed om sereniteit:

“God, schenk mij
genade om te aanvaarden wat niet veranderd kan worden
moed om te veranderen wat ik veranderen kan en
wijsheid om die beide te onderscheiden.”

Namens de redactie,
Dick WURSTEN.

Verzoening

De instelling van de Grote Verzoendag, is uiterst belangrijk voor Israël: “want op deze dag vraagt hij (de priester) om verzoening over u, om u te reinigen; van al uw zonden zult ge voor het aanschijn van de Ene worden gereinigd.” (Lev. 16:30, NB). ‘Verzoening’ wordt in het Hebreeuws geschreven met de medeklinkers ‘kfr’, ook geschreven als ‘kpr’. Verzoening als zelfstandig naamwoord is ‘kipper’; zie ‘Jom Kippoer’: dag van verzoening. De woordstam kent ook ‘kafar’, ‘verzoenen’. Dat betekent verrassend genoeg vóór al het andere: ‘bedekken’.

Dat lijkt op het toedekken van wat niet klopt, maar dat is precies niet de connotatie. Wel dat het ‘bedekken’ van iets dat faliekant is misgelopen een nieuwe toekomst opent. Als alles over en weer is uitgesproken, als de schuld beleden is, als de zonde vergeven is, mag de mantel der liefde de wonde bedekken. Om te genezen. Verzoening gaat over het herstel van de relatie.

In de Bijbel worden mensen zeker niet altijd met elkaar verzoend. Wanneer Jacob en Ezau elkaar na jaren weer ontmoeten en Jacob zijn schuld erkent, is er wel sprake van vergeving (Gen. 33). Maar er is geen verzoening. Er is misschien menselijkerwijs gesproken te veel gebeurd. Ze hoeven, niet nadat alles is gezegd, ook nog vrienden te worden. De broers gaan elk huns weegs. Daarna is er geen contact meer. Er is ook niemand - ook God niet - die dat van hen eist.

Toch is er voor het aanschijn van de Ene iets anders van groot belang. Zoals God de wraker van elk geleden onrecht zal zijn (Deutr. 32:35), zo is Hij de rechter van ieder mens die zondigt. De kerk kan een taak hebben bij het proces van voor God schuld te bekennen en Zijn vergeving te zoeken. Goed gezien, clarissen in Malonne, en veel sterkte gewenst. Bert ter Schegget schrijft: “Verzoening is geen harmonie die in het organisme van de natuur van-zelf-sprekend heerst, maar verzoening is een visioen van de gemeente, die, als lichaam van de Messias, de Gekruisigde prijst als de Opgestane en Verheerlijkte - en dat doet de gemeente door de minste leden te eren voor het forum van de wereld, waarin nog steeds macht en aanzien gelden. Zij doet het tòch!”

Ds. Anne KOOI,
predikant te Tervuren-Overijse

Vraag erom

“Komt een van u wijsheid tekort? Vraag God erom en Hij, die aan iedereen geeft, zonder voorbehoud en zonder verwijt, zal u wijsheid geven.”
(Jak. 1:5)

Wijsheid is geen filosofisch gegeven, voorbehouden aan hoogopgeleiden of intellectuelen. In de ogen van Jakobus is het een praktisch gegeven: de mogelijkheid om dat wat rechtvaardig is, te ontdekken en te doen, de mogelijkheid om de juiste beslissing te nemen, om de juiste weg in te slaan.

Doe één ding, zegt Jakobus: vraag erom. Doe dat ene, eenvoudige, maar doorslaggevende: richt je tot de Vader en vertel hem alles! Op zijn manier zegt Jakobus ons: maak je geen zorgen! Wat ons eigenlijk kwelt, zijn niet de moeilijkheden op zich, maar het idee, dat we ze alleen moeten doorstaan.

God geeft aan iedereen... heel eenvoudig, zonder voorwaarde en zonder bijbedoelingen. Hij geeft en biedt ons tegelijkertijd de zekerheid, dat wij niet geoordeeld zullen worden volgens onze verdienste. Gelukkig maar! God heeft wel 1.000 redenen om ons niets te geven. En toch geeft hij, zomaar. Hij geeft omdat hij graag geeft. Hij geeft zonder reden en hij is gul in zijn geven. Hij is de God van de genade!

“Zonder voorbehoud en zonder verwijt”, voegt Jakobus eraan toe. Door te geven, wil God ons niet in een lastig parket brengen. Onze kennis en onze wijsheid hebben grenzen, maar als wij vragen, dan ontvangen we. Schamen we ons over ons leven, nooit hoeven we ons te schamen om tot God te komen, om ons leven in zijn handen te leggen en om op Hem te vertrouwen.

Ds. B-Z SCHUMMER,
voorzitter ad interim.

Help! de kerk stort in...

Antwerpen in actie

de grootste brokken op en de koster maakt de kerk schoon. Met een koord zet hij het deel onder het venster af en 's zondags is er gewoon een kerkdienst. De meeste kerkgangers merken niet eens dat er een gat in het venster ziet en dat andere monelen gevaarlijk doorbuigen. Verval went. De stadsarchitect die in het kader van de geplande restauratie namens de stad een oogje in het zeil houdt, zendt echter een inspecteur om een rapport op te maken.

Een droom

Maart 2012: Prachtig zou het worden: op de heiligste dag van het jaar, Goede Vrijdag. Een sobere viering, waarin de Johannespassie zal klin-

... *Antwerps collegium Musicum* (ACM) is zich al ijverig aan het voorbereiden, folders en persberichten liggen al klaar. En dan opeens is daar die aangetekende brief: "Bij inspectie van het kerkgebouw is vastgesteld dat de vensters aan de noordzijde, alsmede diverse segmenten van de gevel en de steunberen, in zodanig slechte staat verkeren, dat het gebouw met onmiddellijke ingang moet worden gesloten en de passage rond de kerk moet worden afgezet middels het plaatsen van hekwerk." Een politiebevel dat niet zomaar genegeerd kon worden.

Prelude

December 2011: de monumentale kerk aan de Lange Winkelstraat zit bomvol. De leerkrachten protestants-evangelische godsdienst zijn bijeen voor de studiedag *Afrika in de klas*. Na de opening weerklinken de tonen van het Walcker-orgel, bespeeld door de plaatselijke predikant, en uit 300 kelen klinkt eenstemmig het lied: *In Christus is noch West noch Oost*. Het geluid vult de ruimte, stijgt op tot onder de gewelven en na het slotakkoord is het verrassend stil. Velen van de aanwezigen hebben zoiets nog nooit meegemaakt. Wat bijzonder, zo klinkt alom, dat je als protestanten in België zo'n kerk ter beschikking mag hebben.

De storm

Begin 2012: een hevige storm trekt over de stad en bij een windstoot knapt een moneel¹ van één van de noordvensters en de brokstukken vallen de kerk in. De veiligheidsnetten vangen

Het ontwaken

Daar sta je dan, met je mooie plannen, met je droom, met je kerk, dat is: met je mensen. Je hebt plotseling geen gebouw meer. Wat doe je dan? Gaan kerken bij een van de andere protestantse kerken of tijdelijk in het kerkelijk centrum? Dat kan voor een keer of voor even, maar

toch niet voor maanden, voor jaren ? En... wat met die Goede-Vrijdag-viering en die Johannespassie. Dat kan je toch niet zomaar afgelasten? Zou de stad niet kunnen helpen? En wat met oecumenische contacten? Besloten wordt, het hoofd niet in de schoot te leggen, maar de koe bij de horens te vatten.

Burenhulp

April 2012: na heel wat telefoontjes en gesprekken kan de gemeente het slot van de 40-dagen-tijd vieren in de *Ignatiuskapel* van de UA en vindt daarna liefderijk onderdak in de kerk in het Begijnhof en dit voor de duur van de werken: basale oecumene. Ook voor de muzikale viering van de Goede Vrijdag (Johannespassie) wordt een oplossing gevonden. De parochiefederatie Antwerpen-Noord (*Warm Noord*) maakte haar gastvrije naam waar door zonder ook maar een moment te aarzelen de kerk aan de Paardenmarkt aan te bieden, zodat onder het toezicht oog van Rubens op Goede Vrijdag 2012 de Johannespassie van Willem Ceuleers tot klinken wordt gebracht, gekaderd met enkele liederen en gebeden. Ware de dienst doorgegaan in de Lange Winkelstraat, ze zou bijna te klein zijn geweest.

Stadsdiensten

Onderwijl nam de bestuursraad contact op met de administratie van de stad Antwerpen. De vraag was simpel: "Wij willen weer zo snel mogelijk kunnen kerken in ons kerkgebouw. Wat moeten we doen?" Een vergadering werd belegd en al snel lag er van de hand van de stadsarchitect een plan op tafel om schoringswerken uit te voeren zowel betreffende de vensters als de muren. De kostprijs, tsja, dat zou wel eens behoorlijk hoog kunnen oplopen gezien de omvang van het gebouw en de deplorabele staat van sommige delen. Aangezien echter de overheid verplicht is - middels de kerkfabriek (protestants: *bestuursraad*) - de gebouwen van de erkende erediensten in goede staat te houden, werd er vlot samengewerkt en kon er al snel een aanbesteding uitgeschreven worden voor de veiligheidswerken, die - terwijl ik dit

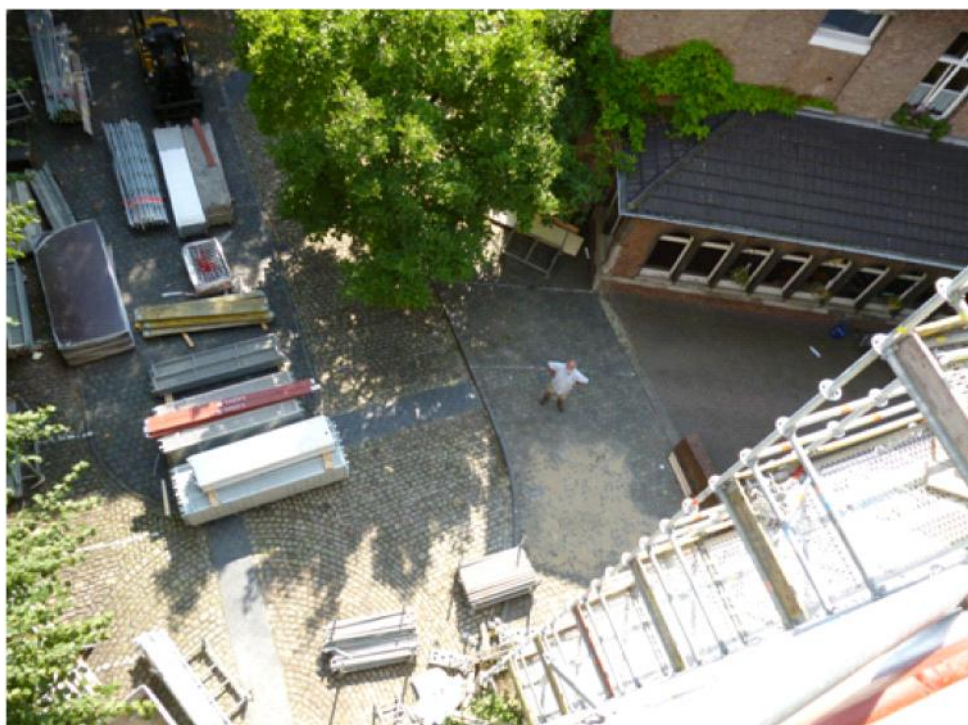
schrijf - in volle gang zijn. Op zondag 23 september hoopt de gemeente van de Lange Winkelstraat na iets meer dan een half jaar haar eigen kerkgebouw opnieuw in gebruik te nemen.

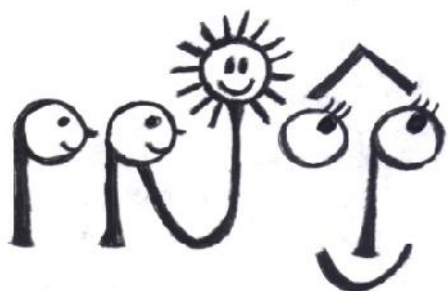
Epiloog

Verval went. Juist de vaste gebruiker ziet niet hoe slecht een gebouw er aan toe kan zijn, of hoe vervallen en triest het er eigenlijk uit ziet. Liefde maakt ook op dit punt blind. Toch moeten wij de ons toevertrouwde gebouwen goed beheren, zeker als het een monument betreft (De kerk te Antwerpen is een respectabele Dame van bijna 400 jaar oud: in 1615 werd de eerste steen gelegd door het aartshertogelijk paar Albert en Isabella). Soms is het gebouw zo groot en de kerkelijke gemeenschap zo klein, dat men er niet eens aan durft beginnen. Gelukkig voorziet de Belgische wetgeving hierin middels de bestuursraad. Dat is *geen kerkelijke instelling*, maar het orgaan dat *namens de overheid* (!) het beheer van de panden voor de eredienst behartigt. In een volgende Kerkmozaïek zullen we hier wat nader op in gaan.

Dick WURSTEN

¹ Monelen zijn stenen stijlen in een kerkvenster, die een groot venster opdelen in kleinere delen, waarin het glas of glas-in-lood wordt aangebracht.

Protestants Jeugdoverleg Platform (ProJOP) Startdag

Eindelijk was het zo ver: op zondagmiddag, 9 september vierden we onze Startdag van PROJOP = het nieuwe Protestants Jeugdwerk Overleg Platform.

Deze dag was een experiment, want we hebben als kleine stuurgroep verschillende doelgroepen en doelstellingen op het oog (zie verder). Maar we zijn als organisatoren best tevreden, want er waren in het totaal meer dan 50 aanwezigen, waarvan bijna 30 jongeren en ongeveer 25 volwassenen. En als je erbij was en de vrolijke gezichten hebt gezien en het geroezemoes hebt gehoord, dan zul je het met ons eens zijn: het was een feest!

Tussen 14 en 15 uur stroomden langzaam de nieuwsgierige deelnemers binnen in het ontvangstzaaltje van de mooie kerk in Vilvoorde. Ze werden hartelijk ontvangen, eerst al d.m.v. grote pijlen langs de weg, nu ook met koffie, thee, fruitsap en cake in een vrolijk met slingers en ballonnen versierde kerk. Met gekleurde kleefbriefjes kon je al je wensen voor het jeugdwerk kenbaar maken aan de muur in de hal. Er waren in het totaal 11 kerken verte-

genwoordigd: sommige met 1 tot 2 volle auto's (Gent-Rabot, Turnhout, Boechout, Antwerpen Oost en Noord), andere met maar één of enkele personen (Vilvoorde, Brussel, Brasschaat, Mechelen). Ook waren er enkele officiële bezoekers: vicevoorzitter Han Rooze kwam de sfeer proeven namens de synodale raad en toekomstig voorzitter Steven Fuite legde zijn oor te luisteren. Anderen (Horebeke en Hasselt) hadden er dan weer lange treinreizen voor over gehad en helaas misten de Horebekenaren door vertraging het begin.

Het viel op dat kinderen, tieners en jeugd direct vrienden maken, ook al kenden ze elkaar niet. Ook volwassenen uit de verschillende kerken raken met elkaar aan de praat. Kleurplaten van PROJOP worden opgehangen en rebussen worden afgegeven.

Om 15 uur mag ik het spits afbijten door de aanwezigen hartelijk welkom te heten in de kerkruimte. Het woord PROJOP wordt uitgelegd aan de hand van het logo en de doelstellingen worden uitgelegd door Marian Knetemann, die als kerkelijk jeugdwerker in Antwerpen voor een deel van haar tijd vrijgesteld is voor PROJOP.

Wat zijn die doelstellingen? Inventarisatie van het plaatselijk jeugdwerk, koepelfunctie, kruisbestuiving, ontmoeting bevorderen, het plaatselijk jeugdwerk ondersteunen, contacten onderhouden met de partners zoals het KAP-kamp, SPJ, de Kompaskampen... Lees het maar na in de synodedocumenten. We beginnen met gebed om een zegen over deze dag en over het jeugdwerk. Daarna leert Martin (uit Hasselt/Afrika) ons 2 liederen aan en we zingen of swingen ze vrolijk klappend en dansend mee op Afrikaanse wijze.

Daarna leren we het door Marian gemaakte PROJOP-lied aan op de wijs van haar *tante in Marokko* en vertelt Greetjeminke ons over het KAP-kamp, afgelopen zomer in Rwanda.

Vervolgens gaan we uiteen in drie groepjes, al naar gelang de leeftijd en de goesting: de jongsten gaan met Greetjeminke mee naar buiten voor sport en kennismakingsspelletjes of kunnen door Anna worden geschminkt. De tieners gaan met Johan Visser op zoek naar een sportveldje om te voetballen en te basketballen. De volwassenen worden uitgenodigd met elkaar te *speed daten*.

Wat is speed daten? We worden uitgenodigd 2 aan 2 tegenover elkaar aan tafels gedurende enkele minuten kennis te maken en te praten rond een van de vragen over het jeugdwerk, die op kaartjes op tafel liggen. Na enkele minuten wordt er gewisseld, zodat je met een volgende gesprekspartner tegenover je kunt kennismaken en verder praten rond een volgende vraag: het is een methode om op korte tijd heel veel mensen te hebben gesproken. Aan het eind zitten we nog even in een kring om uit te wisselen wat we daarvan mee willen nemen naar huis aan conclusies en bevindingen. Helaas is de tijd te kort, want de kinderen en jongeren stromen moe en bezweet, maar glunderend, al weer binnen en de receptie staat klaar voor de dorstigen. We kijken met zijn allen naar een powerpoint over het jeugdwerk in Gent, die waren ingegaan op de vraag om digitaal materiaal over je eigen jeugdwerk ter plaatse te tonen. We horen over de nieuwe PROJOP-website, gemaakt door YongWan en Tiziana, en kijken met elkaar naar foto's over de Kompas-kampen.

De winnaars worden bekendgemaakt van de kleur- en rebuswedstrijd. Ze ontvangen trots een leuke prijs en de winnende sportploeg krijgt een zak snoep, die ze op Protestantse wijze mogen delen met de verliezers.

Na een weer door Martin ingeleid swingend en dansend *Amen*, genieten we nog na van de receptie en er wordt vrolijk verder gebabbeld en *genetwerkt*. Wordt vervolgd dus!

Namens de PROJOP-werkgroep,
Lianne de Oude
Website: www.projop.be

Reacties op de kleefbriefjes in de hal

Dat het even leuk wordt als OVV!
Dat kinderen en jongeren leren geloven.
We mogen concurrentie bieden aan alle andere activiteiten (buiten de kerk).
Dat het de jeugd mag aanspreken.
Leren in de kerk voor kinderen.
Dat het altijd blijft leven.
Dat het wereldwijd wordt.
We wensen dat het nooit zal eindigen (dus niet zoals OVV).
Dat er niks ergs mee gebeurt.
We wensen dat deze samenkomst nog vele malen georganiseerd wordt.
Dat het leuk wordt in het jeugdwerk.

Geloven doe je nooit alleen.
Jeugdwerk: Dynamiek, enthousiasme. Concurrentie voor school, vrienden en sportclubs.
Tieners betrekken: regelmaat, verantwoordelijkheid.

OnderStroom

Vlaamse Diaconale Dag

zaterdag 20 oktober 2012

Thema

Op de Vlaamse Diaconale Dag gaan we met elkaar op zoek naar wat de *Onderstroom*, de *Bron* is voor ons engagement. We hopen veel diakenen, andere gemeenteleden en geïnteresseerden samen te brengen rond dit thema. Of u nu werkt met vluchtelingen, tegen armoede, voor de ecologie of zorgt voor wie het nodig heeft, u vindt zelf uw voeding bij/in een Bron. Soms lijkt die Bron opgedroogd. Soms voel je je daardoor totaal uitgeput. Dan lukt het allemaal niet meer zo goed. Toch blijf je ervan overtuigd dat het juist deze onderstroom is, die de kerk aanstuurt om zich naar buiten toe te engageren. Om de samenleving niet aan haar lot over te laten. Daar waar onverschilligheid en angst de samenhang ondermijnen, houden gelovigen vol om engagement en liefde een voortrekkende rol te laten spelen, doordat we ons vanuit de Bron laten laven.

Workshops

Er zijn vier workshops. Twee daarvan kunt u meemaken. Eén in de voormiddag en één in de namiddag. De thema's in de workshops:

- Vluchtelingen (olv Johan Maertens)
- Armoede (o.l.v. Carine Mollatte, directeur van PSC Brussel)
- Ecologie (o.l.v. Steven Desangere)
- Zorg (olv Petra Schipper)

De bedoeling van een workshop is dat we aan de hand van het thema onze ervaringen, vragen, vreugdes en frustraties delen. Dat we daardoor elkaar kunnen bemoedigen, uitdagen en weer op weg zetten, is het uiteindelijke doel.

Programma

09:30	Onthaal
10:00	Opening
10:25	Bijbels intro (door ds. Steven Fuite, vanaf januari 2013 voorzitter van de synodale raad)
10:45	Samen zingen
11:00	Twee sprekers (plenair), gevolgd door twee workshops (parallel)
12:30	Eten
13:30	Twee sprekers (plenair), gevolgd door twee workshops (parallel)
15:00	Spirituele afsluiting

Welkom op 20 oktober 2012 vanaf 9:30

VPKB-gemeente Boechout
Onze Lieve Vrouweplein 2
2530 Boechout

Wilt u uw eigen luchtpakket meebrengen?
Soep, koffie en thee zijn ter plekke.

Gerrit Buunk, namens WMGO

Nationale AMOS* Netwerkdag

Zaterdag 13 oktober 2012

Thema: Stuur migranten niet terug naar af!

De netwerkdag vormt de ouverture tot de campagne die dit jaar loopt onder het motto: *'Vrijwillige' terugkeer? Stuur migranten niet terug naar af!*

Deze campagne gaat door van 18 december 2012 tot 18 januari 2013 en plant acties en activiteiten in heel Vlaanderen en Brussel.

De politieke eisen van de campagne worden ter bespreking en goedkeuring voorgelegd aan de aanwezigen. Om deze eisen te helpen scherpstellen, worden vier workshops georganiseerd:

- Een workshop zal nagaan welke grenzen steden en gemeenten moeten respecteren bij het opvolgen van bevelen om het grondgebied te verlaten.
- Een tweede over de alternatieven naast een 'vrijwillige' terugkeer.
- Een derde workshop stelt de vraag wat het meest geschikte moment is om terugkeer ter sprake te brengen bij personen die het risico lopen in onwettig verblijf terecht te komen.
- Tenslotte gaat de vierde workshop na waaraan een goed omkaderd en menswaardig terugkeerbeleid moet voldoen. Wat dat betreft is één ding alvast duidelijk: een periode van 30 dagen om een duurzame re-integratie voor te bereiden is veel te kort.

We nodigen U allen van harte uit om op zaterdag 13 oktober naar St Niklaas te komen!

namens de Werkgroep Missionaire Gemeentebouw (WMGO), ds. Ina Koeman

*AMOS= Oecumenische Werkgroep rond: ASIEL, Migratie, Ontwikkelingssamenwerking in Solidariteit.

Nationale AMOS* Netwerkdag

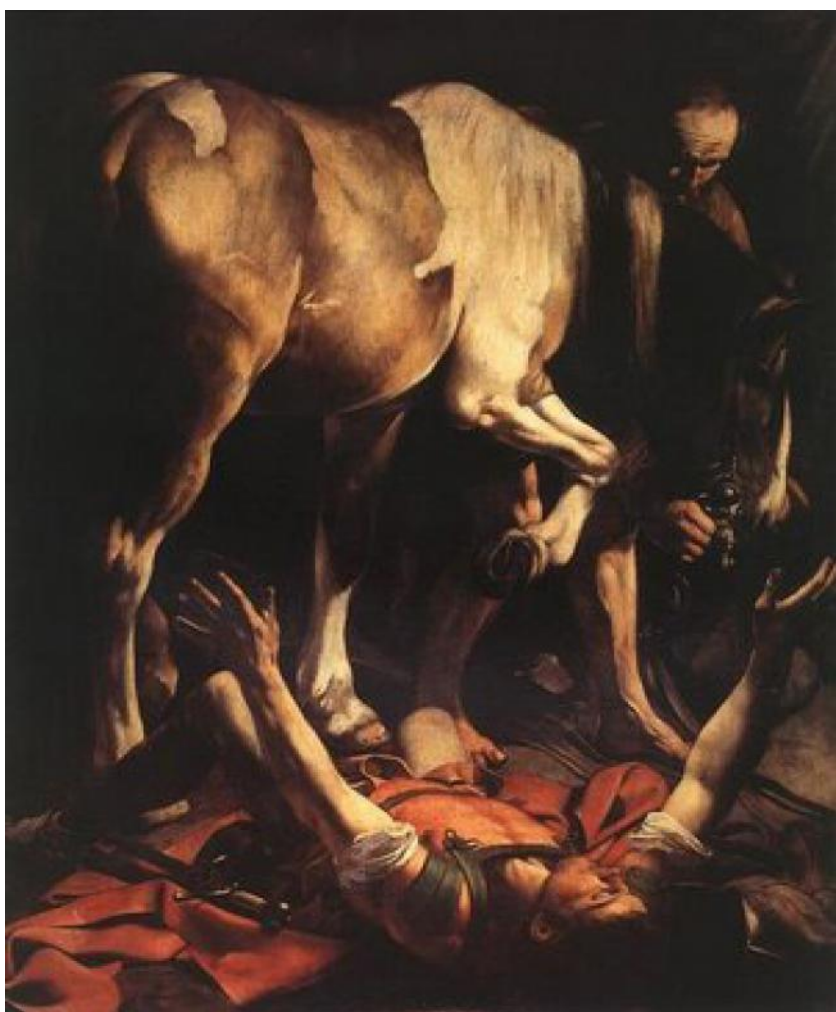
Zaterdag 13 oktober 2012
van 9:15 tot 13:00
ACW vergadercentrum Den Hof
Hendrik Heymanplein 7
9100 Sint Niklaas

Jezus en de rabbijnen (27)

Paulus de Farizeeër en Jezus

door Peter Tomson

Het moest er een keer van komen. Waren de Farizeeën niet de voorlopers van de rabbijnen, was Paulus niet een geruchtmakend Farizeeër geweest? Het Nieuwe Testament verhaalt ons van Jezus' botsingen met de Farizeeën. Kunnen we dan om de klassieke vraag heen: hoe stond Paulus tegenover Jezus?

Bekering van Paulus

De Farizeeën in Matteüs

Al sinds de vorige eeuwwisseling wordt deze vraag heftig bediscussieerd. Niet immer is men zich daarbij bewust, dat het negatieve stereotiep dat wij van de Farizeeën hebben, van Matteüs stamt. Alleen in dat evangelie vinden we de felle woordenstrijd: 'Wee jullie, schrift-

geleerden en Farizeeën, huichelaars...' (Matt 23). Matteüs bevond zich met zijn gemeente in een regelrecht conflict met de Farizeese leiders. De discussies die Jezus met sommige Farizeeën had, werden bij hem een botsing met de Farizeeën, ja zelfs met de rabbijnen. Zo werd Matteüs de eerste tekst waarin de historische rabbijnen voorkomen: 'De schriftgeleerden en de Farizeeën hebben plaatsgenomen op de stoel van Mozes. ... Zij hechten eraan ... door de mensen rabbi te worden genoemd' (Matt 23:2, 8).

Paulus schreef zijn brieven lang voordat Matteüs zijn eindtekst redigeerde. In zijn tijd bestond het instituut 'rabbijn' nog niet en kon ook Jezus of Johannes de Doper worden aangesproken als 'rabbi' ('mijn leraar': Mar 9:5; Joh 3:26). In Paulus' tijd stonden bepaalde Farizeeën streng afwijzend tegenover Jezus en zijn boodschap, maar andere Farizeeën niet. Aldus wordt ons overgeleverd door Paulus' volgeling Lucas, in het bericht over 'de Farizeeër Gamaliël die als wetsleraar bij het hele volk in aanzien stond' (Hand 5:34). En in Lucas' evangelie blijven Jezus en de Farizeeën ondanks hun meningsverschillen in gesprek (Luc 7:36; 11:37; 14:1).

Paulus, een bekeerde Farizeeër

In een van zijn laatste bewaarde brieven, geschreven in gevangenschap, kijkt Paulus terug:

‘Ik ben besneden op de achtste dag ... Naar de wet ben ik een Farizeeër, wat mijn ijver aangaat een vervolger van de kerk... Maar wat winst voor mij was, ben ik omwille van Christus gaan beschouwen als verlies’ (Fil 3:5-7, Willibrord vertaling). In de tussentijd is het tot een conflict gekomen - maar nog steeds met *bepaalde* Joden en *sommige* Farizeeën: ‘Zijn zij Hebreëen? Dat ben ik ook. Zijn zij Israëlieten? Dat ben ik ook’ (2 Kor 11:22). Het betreft Joodse christenen die ‘ijveren’ voor de wet van Mozes en de besnijdenis, ook voor niet-Joodse christenen. Zulke extra ‘ijver’, waar Paulus zelf vroeger ook aan meedeed, zat in die jaren in de lucht. Paulus was veranderd: van een ‘ijverend’ vervolger van de kerk was hij een volgeling van Jezus geworden. Op de weg naar Damascus overviel het licht van Christus hem (Hand 9). Hijzelf schreef: ‘God besloot zijn zoon in mij te openbaren, opdat ik hem aan de heidenen zou verkondigen’ (Gal 1:15-16). In een flits zag hij in dat Gods gerechtigheid er is voor alle mensen, en dat dit ook de niet-Joden insluit. Besnedenen en onbesneden gelovigen - om het even alleen over de mannen te hebben - gelden als kinderen van Abraham (Rom 4:10-12).

Paulus beschouwt zijn Joodse prerogatieven als ‘verlies’. Dat betekent echter niet dat hij het jodendom verwerpt. Daarover gaat Romeinen: ‘Wat hebben de Joden dan nog voor op anderen? Heeft het enig nut dat men besneden is? Zeer zeker, en in ieder opzicht.’ Ook al zondigen de Joden, God ‘blijft hen liefhebben omdat hij de aartsvaders heeft uitgekozen’ (Rom 3:1-2; 11:28).

Paulus en Jezus

Aan de Romeinen schrijft Paulus hoezeer hij hecht aan de banden met zijn volksgenoten, ook al volgen de meesten hem niet in het volgelingenchap van Jezus. Met het oog daarop benadrukt hij: Jezus is ‘een zoon van David naar het vlees’; en ‘uit de Israëlieten komt de Messias voort naar het vlees’ (Rom 1:3; 9:5). Er is hier een vertaalprobleem. ‘Naar het vlees’ betekent verschillende dingen tegelijk: ‘lichamelijk-letterlijk’, maar ook ‘menselijkerwijs’, ‘buiten God om’. Dat moeten we bedenken bij de volgende uitspraak: ‘Zo kennen wij dan van nu aan niemand naar het vlees. Indien wij al Christus naar het vlees gekend hebben, thans niet meer’ (2 Kor

5:16, NBG). Dit betekent niet dat Paulus Jezus niet langer ‘als mens’ zou willen kennen, dat hij niets meer met de ‘historische Jezus’ te maken wilde hebben. Integendeel.

Paulus beschouwt Jezus, gestorven en nu opgestaan, als zijn gezaghebbende leraar en hij verwijst naar ‘geboden’ van Jezus (1 Kor 7:10; 14:37). Hij kent Jezus’ regel dat ‘zij die het evangelie bekendmaken, door te verkondigen in hun levensonderhoud mogen voorzien’ - ook al houdt hij zich zelf aan een strengere regel: ‘Maar ik heb van deze rechten nooit gebruikgemaakt’ (1 Kor 9:14-15).

Paulus, de ex-Farizeeër, blijft onopgeefbaar verbonden met zijn mede-Joden, en hij beschouwt Jezus als zijn belangrijkste Joodse leraar.

Rome

Het negende Woord

“..... evenzo, dat ik in rechtsgedingen en andere handelingen de waarheid liefheb, uitspreek en erken: en voor de eer en goede naam van mijn naaste naar mijn vermogen opkom en die verdedig.” 1)

Het negatief gestelde 9^e gebod: “leg over een ander *geen* vals getuigenis af!” 2), wordt door de Heidelbergse Catechismus positief geformuleerd: “heb de waarheid lief!” Met Pilatus vragen wij ons af: Wat is waarheid? 3)

Allereerst dit: de Heidelberger behoort tot onze Belijdenisgeschriften. Deze eerbiedwaardige documenten zijn dus geen Heilige Schrift. Soms treffen wij hier echter een zinvolle toevoeging aan bij een Schriftwoord. Oppervlakkig gezien, lijkt het 9^e gebod namelijk te gaan over rechtspraak. Niet zo vreemd als u beseft dat in oude tijden, toen de doodstraf werd toegepast, twee getuigen, twee *naasten* voldoende waren om je te doen hangen! 4) De Heidelberger neemt een andere insteek. Daar gaat het over het verdraaien van woorden, het kwaadspreeken en het lasteren. Dingen, die wij maar al te goed kennen. Iedereen is wel *ervaringsdeskundige* op dit gebied!

Over het algemeen denken wij bij *vals getuigenis* vooral aan een leugen. Maar het gaat niet om het liegen *op zich*. Er wordt in de Bijbel trouwens nogal wat afgelogen! Hier komt een leugenachtigheid ter sprake, die - letterlijk -, dodelijk is. Misschien vraagt u zich af: ging het daar niet over in het 6^e gebod? Inderdaad! Maar waar het 6^e spreekt over geweldpleging; over het *doen*, gaat het hier over het *spreken*. Spreken kan namelijk

moordend zijn! Zelfs al denken u en ik dat we de waarheid zeggen! Bijbels gezien hoeven waarheid spreken/waarheid doen niet samen te vallen met het zeggen-wat-u-of-ik-voor-waar-houden. Volgens deze uitleg is met waarheid het *leven* in het geding. Waarheid is leven, is levensbevorderend. Vandaar dat Jezus zegt: “Ik ben de weg, de waarheid en het *leven*.” 5)

Het 9^e Woord is minder simpel dan we dachten! Het gaat hier om ons spreken en handelen dat de naaste een dienst bewijst. Wat *wij* onder waarheid of leugen verstaan doet niet altijd ter

zake. Het bezwaar van roddel is bijvoorbeeld niet dat er gelogen wordt. Soms kan roddel volstrekt *waar* zijn! Maar... wie bewijst men er een dienst mee? Wordt er schade berokkend aan mensen? Is de Waarheid gediend met “het zeggen van de waarheid”? Iedereen, die iets voor *waar* houdt, dat anderen buitensluit of marginaliseert, hoe *waar* die overtuiging ook moge zijn, heeft de waarheid geweld aangedaan. Men *heeft* de waarheid niet (in pacht)! Dit geldt uiteraard ook voor geloofsgemeenschappen en kerken. Wat *waar* is, is dus niet altijd waarheid!

We gaan toch geen pleidooi houden voor de leugen? Alhoewel...! Een leugentje om bestwil is toch niet erg? De vraag is dan: bewijst u uw naaste er een dienst mee? Waarheid is toch niet hetzelfde als lief-zijn-voor-elkaar? Jezus kon snoeihard zijn. Zoals bij de ontmoeting met de Samaritaanse 6), waar hij doodleuk zegt: "U bent een hoer!" Raar maar waar: na die botte uitspraak wordt Hij voor haar de Christus. Het belang van de naaste bepaalt het spreken van waarheid... *en* leugen. Heeft Christus niet in het gericht, bij wijze van spreken, zwart, *wit* genoemd? Paulus noemt dat: de rechtvaardiging van de zondaar om niet 7). Ter wille van Christus is, volgens God waar, wat er helemaal niet op trekt. Dit *vals getuigenis* heeft voor ons grote gevolgen: wij worden gerechtvaardigd! Jezus sprak waarheid, deed waarheid en *is* waarheid... voor ons! Met alle gevolgen van dien! Daarom plaatst de Catechismus de Tien Woorden; dus ook het 9^e

Woord, onder de noemer *dankbaarheid*:
"Evenzo (...) dat ik de waarheid liefheb, uitspreek en erken!"

Ds. Truus SCHOUTEN
 Emeritus-predikant

- 1) Heidelbergse Catechismus Zondag 43, antw. 112
- 2) Ex. 20 : 16, Deut. 5 : 20
- 3) Joh. 18 : 38
- 4) vgl. Spr. 25 : 18
- 5) Joh. 14 : 6
- 6) Joh. 4 : 18
- 7) Rom. 1 : 16-17, 3 : 21 - 25

Chorkonzert Protestantse Kerk „De Olijfberg“

Lange Winkelstraat 5, 2000 Antwerpen

Durch die Zeiten

Chorwerke vom Barock bis zum Jazz
 und zeitbezogene Rezitationen

Freitag
 5. Oktober
 20:00 Uhr

Robert Schumann Chor Berlin

Ramadan en Suikerfeest

Ramadan, de vastenmaand voor moslims, is weer voorbij en het daarop volgend Suikerfeest ook. Voor moslims is het elk jaar weer een bijzondere tijd.

het feest mee wil vieren. Er wordt vooral veel gesnoept, tafels vol zoetigheid staan klaar en men wenst elkaar een gelukkig Suikerfeest toe.

Samenleven en vergeven

Aan het eind van dit Suikerfeest zijn ds. Ina Koeman en ik (namens de begeleidingscommissie van Ina) naar moskeeën in Borgerhout gegaan om hen geluk te wensen namens de

Tijd voor bezinning

Het is de bedoeling om deze vastentijd te gebruiken om je te bezinnen op wat het geloof voor je betekent in het dagelijkse leven. Dit jaar viel het midden in de zomer. Om dan de hele lange dag niets te eten en te drinken is zeker niet eenvoudig en echt wel zwaar. De mensen zijn dan ook blij als 's avonds na zonsondergang de tafel weer gedekt is en het tijd is om te eten en te drinken. Geen wonder dat er aan het eind van deze maand dan ook uitbundig feest wordt gevierd. Misschien hebt u ze zien gaan, de vrolijke in het nieuw gestoken kinderen die samen met hun ouders familie gaan bezoeken. De jongeren trekken naar de ouderen om hen geluk te wensen. Overal staan de deuren wijd en gastvrij open om iedereen te ontvangen die

Protestantse en Katholieke kerken. De synodevoorzitter van de VPKB en twee bisschoppen voor de interreligieuze dialoog hadden een gelukwens ter gelegenheid van het einde van de vastenmaand opgesteld om te overhandigen aan de leiding van moskeeën. Zij roepen daarin moslims en christenen op om met elkaar in dialoog te treden, om samen projecten te ontwikkelen, om samen te werken aan de ontwikkeling van een rechtvaardige en vreedzamere samenleving. Het is de verantwoordelijkheid van zowel christenen als moslims, zich weerbaar te tonen tegenover simplistische slogans die oproepen tot haat en wantrouwen. Ieder van ons kan in zijn traditie bronnen vinden om spanningen te verminderen en te getuigen van zijn verlangen om werkelijk een plaats te geven aan de ander met

zijn of haar rijkdom van cultuur en religie. Tenslotte wordt opgeroepen om na te gaan of onze houding tegenover onze medemensen overeenstemt met wat we over God geloven, zodat we gaan ontdekken dat Hij het is die ons oproept tot samenleven en vergeven. Aldus enkele zinnen uit deze brief.

Onwetendheid over elkaar verminderen

We hadden 10 moskeeën op onze lijst staan. Uiteindelijk hebben we contact gehad met 5 moskeeën, de andere bleken gesloten op het moment dat wij kwamen. De ontvangst en gesprekken waren zeer divers, maar stuk voor stuk positief. Een paar voorbeelden: op een zeker moment zaten we samen in de gang van een moskee met de deur naar de straat open, te praten met een moskee-bezoeker. Tussen ons in stond op een stoel fris water en een bord vol lekkers. Al etend en drinkend hadden we een vriendelijk gesprek. Bij een andere moskee werd alles op straat afgehandeld en stonden we ons verhaal met de imam te doen omringd door nieuwsgierige mannen en jongens die zojuist in de moskee gebeden hadden. Er werd beloofd de brief in een van de gebedstijden voor te lezen. Of we werden ontvangen met thee en zoetheid in een mooie kamer van de moskee. De *kleine imam* had namelijk voor ons een gesprek geregeld met de *grote imam*. Hij bleek een man die veel studie achter de rug had en veel over christenen wist. Hij stelde voor om een gesprek tussen protestanten en moslims van zijn moskee te organiseren. Bij twee andere moskeeën werden we uitgenodigd om de brief te overhandigen op het grote *straat-suikerfeest* dat zij zaterdag 25 augustus organiseren. Ina was daarom die zaterdag op bezoek bij twee wervelende feesten: "Kinderen op een springkasteel, vrouwen en meisjes met en zonder hoofddoeken, een verrukkelijke BBQ... Kortom prachtig! (Er liep zelfs iemand rond verkleed als leeuw,

ik moest grinniken toen ik zag dat zij onder het leeuwenpak een hoofddoek droeg... ik dacht: "kom op België als dat geen integratie is...". Heerlijk!" Ina Koeman). Ze heeft de brieven overhandigd en deze werden verrast en blij aanvaard, ze zullen worden voorgelezen en opgehangen.

Het was goed dit te doen. Christenen en moslims, samen leven we in onze stad, in ons land. Samen kunnen we proberen onwetendheid over elkaar te verminderen, elkaar te leren kennen en begrijpen, en vooral elkaar lief te hebben zoals Christus ons heeft geboden en voorgedaan.

Dini VAN OS,
lid van de commissie Stadspredikant en ouderling in Antwerpen-Oost.

Bijdrage leveren aan vrede

Oecumenische begeleiders in Israël en de Palestijnse gebieden: “Wij kiezen geen partij in dit conflict en wij discrimineren niemand, maar we zijn niet onpartijdig ten aanzien van de beginselen van de mensenrechten en het internationale humanitaire recht. We zijn loyaal aan de armen, de onderdrukten en de gemarginaliseerden. We willen alle betrokkenen bij dit conflict helpen, op eerlijke en onpartijdige wijze, in woord en daad”.
(EAPPI = Ecumenical Accompaniment Programme Palestine-Israel Gedragscode).

Taak begeleiders

Via Kerk in Actie (PKN) ontvingen we ook als Belgische protestantse kerk een uitnodiging om deel te nemen aan het Programma voor Oecumenische Begeleiding (EAPPI) van de Wereldraad van Kerken. In dat programma worden mensen gedurende drie maanden uitgestuurd om als vrijwilliger te willen meewerken in de Palestijnse gebieden. Het is de taak van deze oecumenische begeleiders om door hun aanwezigheid bij o.a. checkpoints bij te dragen aan vrede en naleving van de mensenrechten in Israël en de Palestijnse gebieden.

De VPKB-werkgroep *Kerk in de Samenleving* (KidS) kreeg te horen dat het zeer op prijs gesteld zou worden als ook België deelneemt in het programma. Men acht het zeer waardevol als ook België wil en kan meedoen. Uitbreiding met België in de feitelijke deelname in het programma wordt gezien als een belangrijke vergroting van de zichtbare ondersteuning van de mensenrechten.

Doel EAPPI

Het Programma voor Oecumenische Begeleiding in Palestina en Israël (EAPPI) heeft als doel lokale en internationale inspanningen te steunen om een eind te maken aan de Israëlische bezetting en tot een oplossing te komen van het Palestijns-Israëlische conflict met een rechtvaardige vrede, gebaseerd op het internationale

recht en de relevante resoluties van de Verenigde Naties.

Het EAPPI is gebaseerd op de beginselen van het internationale humanitaire recht en de mensenrechten, de resoluties van de Veiligheidsraad, de Algemene Vergadering en de Mensenrechtencommissie van de Verenigde Naties daarbij inbegrepen. Eén van de leidende principes is dat van de *principiële onpartijdigheid*.

Het EAPPI is tevens gebaseerd op de overtuiging dat de bezetting niet alleen schadelijk is voor de Palestijnen, maar ook voor de Israël's, en komt voort uit bezorgdheid om het lijden van beide volken. De menselijkheid van alle betrokkenen bij dit conflict, zowel de veroorzakers van geweld en de schending van mensenrechten als de slachtoffers ervan, wordt erkend, maar het programma is solidair met degenen, aan beide kanten van het conflict, die zonder geweld proberen een eind te maken aan de bezetting en tot een rechtvaardige vrede te komen.

Ook streeft het EAPPI ernaar de plaatselijke bevolking te leren zichzelf en elkaar te beschermen en elkaar te vertrouwen, zodat de onderlinge afhankelijkheid van mensen benadrukt wordt.

Feed-back naar VPKB

Ik stelde mij via Kerk in Actie kandidaat en ben inmiddels als waarnemer aangenomen. Via een voorbereidingstraject van medische keuring, veiligheidskursus en tweemaal een driedaagse training in Zwitserland, kortom een zeer zorgvuldige opzet, hoop ik te gaan deelnemen in de internationale groep die wordt uitgezonden van half november tot half februari.

De werkgroep KidS zal in de VPKB de tussenschakel zijn naar de diverse groepen mensen die

met belangstelling het waarnemerschap zullen willen volgen. Het is namelijk ook de bedoeling om mensen te bereiken voor een verslag van het waarnemerschap. KidS zal lokaal, regionaal en landelijk contacten onderhouden, ook om voortgaande potentiële steun te verwerven voor het EAPPI-programma. We verwachten dat men benieuwd zal zijn naar het verhaal van een waarnemer die is uitgezonden onder auspiciën van de Wereldraad van Kerken.

Zij nog vermeld dat de kosten van voorbereiding, reis en verblijf worden gedragen door Kerk in Actie (PKN) en de werkgroep KidS (VPKB).

Informatie, in het Nederlands, Frans, Duits, Engels, kan u vinden op www.eappi.org
U kan uiteraard contact opnemen met KidS: zie bladzijde 18.

Ds. Gerrit BUUNK

Duurzaamheid, rechtvaardigheid en hoop

Kerken kunnen een voorbeeld zijn van verandering van levenspatronen. Juist kerken kunnen op lokaal niveau een voortrekkersrol spelen, omdat hun traditionele waarden als rechtvaardigheid, eenvoud, hoop en liefde dichtbij de economische toekomst liggen waar wij heen moeten.

Van 29 augustus tot 2 september kwamen zo'n 100 christenen uit heel Europa bijeen voor een conferentie over het thema *Eco-justice, growth and hope*. Namens de werkgroep Kerk in de Samenleving van de VPKB was ik er bij, tot mijn genoegen. Centrale vraag was, welke bijdrage we vanuit geloof en hoop kunnen leveren aan duurzaamheid, eerlijke economie en het beteugelen van klimaatverandering. Dit gebeurde door ontmoeting, viering en uitwisseling van kennis en goede ideeën. De conferentie was tevens de 9e Assemblee van het European Christian Environmental Network (ECEN) en ze liet zien dat er vele kerken van harte zich voor genoemde thema's inzetten. In Nederland de Noach Alliantie, de Raad van Kerken, Oikos en Kerk in Actie (die samen de conferentie organiseerden), in Vlaanderen Ecokerk en bovengenoemde werkgroep.

Het netwerk ECEN bestaat uit personen die in en namens de Europese kerken en kerkelijke organisaties werken aan milieu en duurzaamheid. Het netwerk is in 1998 opgericht op grond van een aanbeveling van de Tweede Europese Oecumenische Assemblee (1997) in Graz, Oostenrijk. Inmiddels is het netwerk uitgegroeid tot een

belangrijk oecumenisch orgaan. Het secretariaat is gevestigd in Brussel. Zie www.ecen.org.

Op donderdag 30 augustus werd ingegaan op het thema door professor Hans Opschoor en rabbijn Awraham Soetendorp. Zij spraken over de zoektocht naar een bruikbaar economisch model om duurzaamheid te kunnen realiseren en de rol van geloofsgemeenschappen daarbij. Professor Angelika Zahrnt uit Duitsland belichtte de betekenis van rechtvaardigheid in het debat over duurzame economie. Dave Bookless, anglicaans predikant en directeur van A Rocha uit Groot-Brittannië, ging in op de vraag hoe theologie kan bijdragen aan milieuzorg. A Rocha is een internationale beweging van christenen die geboeid zijn door Gods schepping en die zich inzetten voor het behoud ervan.

Martine Vonk bepaalde ons bij een specifieke inbreng vanuit geloof en kerk, namelijk: grondig nadenken over ons wereldbeeld, welke waarden we belangrijk vinden, wat we verstaan onder welzijn en geluk en wat de bijdrage kan zijn van coöperatie, gemeenschappen, tot duurzame leefstijl.

Vrijdag 31 augustus stond de praktijk centraal. 's Middags was er keus uit drie excursies. Op de Eemlandhoeve, een biologische boerderij, staat de verbinding tussen geloof, landbouw en voedsel centraal. De protestantse gemeente in Dieren liet zien hoe zij duurzaamheid in de praktijk brengt, onder

andere door middel van zonnepanelen. Vertegenwoordigers van coöperatie De Windvogel vertelden hoe een kerkelijke gemeente een eigen windturbine kan plaatsen en exploiteren. 's Avonds waren er presentaties van verschillende Nederlandse christelijke initiatieven op het gebied van duurzaamheid.

Op andere momenten vond discussie en verdieping plaats in thematische werkgroepen en werden praktische en creatieve workshops gehouden over liturgisch koken en lokale kerkelijke initiatieven op het terrein van duurzaamheid en rechtvaardigheid. De conferentie werd zondag 2 september afgesloten met een internationale kerkdienst in Apeldoorn.

Kerken kunnen op lokaal niveau een voorbeeld zijn van verandering van levenspatronen.

“Kerken kunnen op lokaal niveau een voorbeeld zijn van verandering van levenspatronen”, zo is in de eindverklaring van de conferentie opgenomen. De conferentie roept kerken op, tekenen van hoop te zijn in deze tijd, waarin meerdere crises spelen. Velen zijn zich weliswaar bewust van de noodzaak om productie- en consumptiepatronen en leefwijzen te veranderen, maar er moet meer gebeuren. Kerken zouden zich ook moeten inzetten om bij te dragen aan structurele veranderingen en een versnelling van de veranderingen die gaande zijn.

Juist kerken kunnen op lokaal niveau een voortrekkersrol spelen, omdat hun traditionele waarden als rechtvaardigheid, eenvoud, hoop en liefde dichtbij de economische toekomst liggen waar wij heen moeten. De kerken en christenen worden aanbevolen op meerdere manieren actie te ondernemen, onder meer door het thema

klimaatverandering blijvend op de agenda te zetten en de rijkdom van de christelijke theologie te ontdekken, daar waar het gaat over Gods schepping.

De verklaring eindigt met het uitspreken van de wens dat we bevrijd worden van het juk van economische groei en dat we een bredere theologische visie ontwikkelen dan de huidige antropocentrische visie. Zodat de toekomst ons één gemeenschap brengt onder leiding van de Heilige Geest.

“Waar actie is, groeit hoop. Waar hoop is, moet actie komen.”

namens KidS,
ds. Gerrit BUUNK.

Vacature KidS

De werkgroep Kerk in de Samenleving (KidS) stelt zich ten doel:

- het bestuderen - in het licht van de Schriften - van de maatschappelijke problemen op socio-economisch vlak, het milieu, de internationale verhoudingen alsmede alle vormen van discriminatie;
- gemeenten en gemeenteleden bewust te maken van de problemen in de samenleving, hen te bemoedigen en te helpen om hun verantwoordelijkheid in hun omgeving op te pakken om zo als christenen ten dienste te staan van hun naaste;
- bij te dragen aan een grotere zichtbaarheid van de VPKB in de samenleving.

De werkgroep, die deel uitmaakt van de Coördinatie Bezinning en Dialoog van de VPKB zoekt voor het uitoefenen van haar taak een man/vrouw, die actief betrokken is in milieuvragen en zijn/haar kennis en ervaring op dit gebied ten dienste zou willen stellen aan de VPKB.

Zich melden bij prof. dr. Eddy Van der Borgh:

Coördinator *Bezinning en Dialoog VPKB*
E-mailadres: eajg.van_der_borgh@th.vu.nl

Protestantse Solidariteit

We hebben er genoeg van! Het is genoeg geweest!

*“Wat ik zie, raakt mij in het hart: het lot van de vrouwen van mijn stad. 51
Mijn vijanden jaagden fel op mij, als op een vogel, al hadden ze geen reden. 52
Uit de diepte van de put roep ik uw naam, HEER. 55
U hoort mijn stem. Sluit uw oor niet voor mijn zuchten en mijn hulpgeroep. 56
U, HEER, ziet hoe mij onrecht wordt aangedaan; verschaf mij toch recht.” 59
(Uit Klaagliederen hoofdstuk 3)*

De moeders en vrouwen van Kivu in Oost-Congo, ze dragen de toekomst van hun land, maar velen van hen dragen ook een groot trauma mee, trauma's van het seksuele geweld dat hen werd aangedaan. Het zijn niet alleen moeders die slachtoffer worden van seksueel geweld, maar ook jonge vrouwen, kinderen en zelfs mannen, uiteindelijk lijdt de hele gemeenschap eronder.

De roep om hulp klinkt luid in de vele getuigenissen van de slachtoffers, die we lezen in de dagboeken van de begeleiders:

“Ik durf het huis niet meer uit, ik ben bang om op nieuw...” (Grace* 17 jaar);

“Ik wil het huis niet uit, ik wil de stem van een man niet meer horen...” (Hortence* 12 jaar, was op weg van school naar huis toen een man zich aan haar vergreep);

“verlaten door haar man” (Matana*, een moeder van 40 jaar met vier kinderen werd misbruikt door militairen).

Getuigenissen zijn vaak te erg en pijnlijk om te publiceren. Ze vinden amper weerklank in de Bijbelse woorden van Jeremia in Klaagliederen. De vrouwen van de regiowerking van Kalungu schreven in het dagboek: *We hebben er genoeg van! Het is genoeg geweest! Het is onvergeeflijk.*

Kinderen worden geboren ten gevolge van de verkrachtingen en zij moeten een plaats vinden in de

gemeenschap en ook het slachtoffer moet weer een eigen plaats vinden in het gezin, de familie en de gemeenschap. Het is een lang proces waarbij naast de psychische en sociale begeleiding, de familiale bemiddeling er ook medische en soms meerdere operatieve behandelingen nodig zijn.

De vrouwen van Kivu blijven de toekomst dragen van hun land, als moeder of gewoon als vrouw. We kunnen hen helpen, hen steunen om te bouwen aan een waardige toekomst voor henzelf en de kinderen. Geef mee weerklank aan hun geroep om hulp en recht!

Doe mee met Protestantse Solidariteit en zet een solidariteitsactie op ten voordele van de *Moeders van Kivu*.

(* De namen werden vervangen om de privacy van de slachtoffers te respecteren.)

Wil je samen met ons een solidariteitsactie opzetten ten voordele van de *Moeders van Kivu*?

Contacteer ons snel:

Johannes Maertens
j.maertens@epub.be
Bureau 02 / 510 61 80
Gsm 0474 / 77 61 13

Faculteit voor de Protestantse Godgeleerdheid

Een Faculteit *light*

Het straffere regime - afhankelijk van het (kleine) aantal studenten - dat het Vlaams Ministerie de FPG oplegt heeft een harde besparingsoperatie tot gevolg. Het is een geluid dat men overal wel hoort: opgevallene plaatsen worden niet of hooguit gedeeltelijk opgevuld, minder mensen moeten dezelfde of zelfs meer taken verrichten. De Faculteit heeft een financieel plan gemaakt dat op termijn van vijf jaar een herstel van de financiële balans voorziet. Voorwaarde: het werk wordt herverdeeld en, om dat mogelijk te maken, wordt het anders ingericht. Doel is, zoals wij eerder schreven, een Faculteit *light*, die op slimme wijze optimaal gebruik maakt van de beperkte middelen. Wij werken daarnaar toe volgens de lijnen van het *Toekomstplan*, dat de raad van bestuur in april jl. heeft aangenomen.

Veranderingen in de opzet van het onderwijs

Verschillende veranderingen zijn reeds in het huidige academiejaar van kracht. Prof. Dorothea Erbele heeft nu ook een onderwijstaak in de Franstalige opleiding. Het is een patroon dat wij vaker zullen gaan zien en op termijn zullen allerlei elementen in de twee opleidingen gecombineerd of nauw gecoördineerd worden. Een andere wijziging is de opzet van het uurrooster van de Nederlandstalige bachelor op halftijdsbasis. Het is in feite een aanpassing aan de realiteit van de meeste studenten die wij hebben. Het betekent nu ook dat er per saldo minder colleges per jaar worden gegeven, een feitelijke afslanking dus, die een andere werkverdeling mogelijk maakt. Daarnaast wordt in dit academiejaar gewerkt aan een grootscheepse verandering van de leerprogramma's in de beide talen, die een nauwe integratie - en dus weer een verdere energiebesparing - mogelijk moet maken. Een begin is hiermee gemaakt door het aantal colleges per module in de franstalige op-

leidingen te reduceren en de meeste modules in één semester te concentreren, aldus meer conformiteit met het Europese onderwijs nastrevend.

Publicaties

De Stem van het boek is een driemaandelijks boekentijdschrift dat verzorgd wordt door docenten, studenten en medewerkers van de FPG. Het biedt korte besprekingen van boeken over theologie en cultuur op algemeen en wetenschappelijk niveau, zo mogelijk korte tijd na verschijnen. Het wordt uitgegeven door Narratio te Gorinchem en is daar te bestellen: www.narratio.nl.

Ook bij Narratio te bestellen is het boekje met de lezingen gegeven op ons symposium t.g.v. de pensionering van prof. Jaap de Lange, *Vieren, leren en dienen buiten de kerk*. Veel van het kenmerkende leven van de kerk vindt 'buiten de kerk' plaats - wij moeten alleen anders over de grenzen van de kerk leren denken.

Tenslotte is het 15e nummer van het jaarboek van de FPG, *Analecta Bruxellensia*, gewijd aan het recente symposium over de Nederlandse Geleofsbelijdenis, getiteld *The Confessio Belgica* at 450. Het jaarboek wordt uitgegeven door *Shaker Media* te Maastricht en is daar ook te bestellen: www.shaker.media.eu.

Informatie

<http://protestafac.ac.be>

bij de decaan, prof. Peter Tomson: 02/527.03.08
of +31/878.767.957 of pjtomson@evonet.be

bij de secretaresse, mw. Anne Joué: 02/
735.67.46, info@protestafac.ac.be

Uit naastenliefde schuldig worden

Stel, een razend geworden man rijdt in woeste vaart met zijn auto door een drukke straat. Er vallen slachtoffers. Wat doet u? U verleent bijstand waar u kunt. Dat is niet alles. 'Ik moet als pastor (...) ook trachten hem te stoppen,' meent Bonhoeffer. De tijd is rijp; iemand moet een spaak in het wiel van de nazi's steken. Klare taal in 1943. Maar het is niet de taal van *Navolging*, het boek dat Bonhoeffer in 1937 publiceerde over de broedergemeenschap.

Met *Navolging* rust Bonhoeffer zijn studenten toe voor dienstbetoon aan de ander. Hij bepreekt de Bergrede en roept in de lijn van Jezus' woorden onder andere op tot het liefhebben van de vijand: 'Wij moeten dit doen zonder voorwaarden, zonder aanzien des persoons,' stelt Dietrich, 'aan wie anders zou een ongedeelde liefde geschonken moeten worden. Is het niet aan hem wiens hart verstikt in haat?' Makkelijker gezegd dan gedaan! En niet vanzelfsprekend.

Jeroen Bosch

Deze niet-vanzelfsprekende liefde stijgt ver uit boven de natuurlijke liefde tot hen die je welgezind zijn. Liefde tot de tegenstander? Daar heb je God voor nodig. Dat is meer dan het gewone doen (Matt. 5:47). Dit 'meer dan gewone' komt van Jezus: hij genas zijn vijand (Luk. 23:51), bad voor hen (Luk. 23:34) en hij had ons lief toen we nog zondaren waren (Rom. 5:8). Kortom, het is weldoen, ook de vijand.

1943. Nu de praktijk. Al tien jaar kwam Bonhoeffer op voor hen die het nazibewind verdrukte en vermoordde. Met het verzet streed hij tegen een totalitair regime. Maar welke schuld is groter? Die van het geduldig dragen of die van de omverwerping van het Derde Rijk? Wie niet bereid is die razende dolleman te stoppen, wordt - of hij wil of niet - medeplichtig aan massamoord. Wie het zwaard oppakt... Samenzwering werd morele eis: beter is het dat één man sterft dan dat een heel volk te gronde gaat. Bonhoeffer wist dat hij 'veroordeeld zou worden. (...) Alleen de ware God weet of hier op het ogenblik van de daad werkelijk gehandeld is in naam van het leven.'

De afloop? Bonhoeffer werd op 9 april 1945 geëxecuteerd. De dolleman reed nog enkele weken door. Hij klapte frontaal op een muur van verzet en eigen mishagen. Hij pleegde zelfmoord. Zijn dollemansrit werd een dode-mansrit.

Dick LAMMERS,
tekstschrijver en aspirant theoloog,
studerend aan de Faculteit voor Protestantse Godegeleerdheid te Brussel.

Leprazending-België VZW dankdienst 40-jarig bestaan

Ter gelegenheid van haar 40-jarig bestaan nodigt Leprazending-België u van harte uit op de dankdienst, die zij organiseert op

zondag 21 oktober 2012 om 15 uur
Evangelische Protestantse Kerk te Brussel
Staatsbladstraat (rue du Moniteur) 7
1000 Brussel
(metrostation: Park)

Programma

- Dankdienst m.m.v. ds. Peter Janssen, ds. Pierre Geiser (TLM-France), ds. Douwe Boelens en ds. Samuël Simons.
- Toespraken over de geschiedenis en de huidige activiteiten en projecten van TLM en van LEPRAZENDING-België, met meerdere TLM-sprekers uit het buitenland : Hr. Geoff Warne, Hr. Silvano Perotti, ds. Mw. Marta Risko, Hr. Paulin Bakalania Songolea.
- Receptie

U bent van harte welkom

Voor Leprazending-België vzw
Renée SIMONS-HUGAERTS, voorzitter

Leprazending - België vzw
Postbus 20 B-1800 Vilvoorde

Ondernemingsnummer : 0412 645 324

Zetel & Secretariaat : Kruisboogschutters-
straat 26 te B-1800 Vilvoorde

Giften mogen gestort worden op het vol-
gende bankrekeningnummer:

IBAN: BE81 0000 0009 1441

Swift/BIC: BPOTBEB1

Leprazending-België vzw
Postbus 20 - 1800 Vilvoorde

Feestelijke dankdienst en receptie Hasselt

ter gelegenheid van het nieuwe kerkdak van de protestantse kerk te Hasselt en de ingebruikname van het orgel op

zondag 28 oktober 2012 om 15.00
Protestantse Kerk
Kuringersteenweg 81
3500 Hasselt

We hopen van harte u te mogen begroeten op deze dag.

Gelieve een mailtje of telefoontje ter bevestiging van uw aanwezigheid:
 lianne.deoude@scarlet.be of tel. 011/82 33 80

Predikantencorps

Per 1 september 2012 gingen een aantal predikanten met pensioen: ds. Cor DE BEUN (Brugge), ds. Marc DANDOY (Ath), ds. Jean-Marie THOMAS (Baudour).

Op 23 september 2012 werd mevr. Yolande BOLSENBROEK ingezegend en als predikant bevestigd van de gemeente Gembloux.

Op 23 september jl. werd ds. Frans VAN DER SAR bevestigd als predikant te Brugge.

Op 7 oktober 2012 wordt mevr. Petra SCHIPPER ingezegend en als predikant bevestigd te Boechout.

Op 28 oktober 2012 wordt dr. Werner LATEGAN ingezegend en bevestigd te Aalst.

Eveneens op 28 oktober 2012 zal mevr. ds. Christine TREICHEL bevestigd worden als predikant te Malmedy.

De synodale raad wenst deze predikanten Gods zegen over hun nieuwe levensfase en dankt hen voor hun inzet.

Protestantse Omroep vzw

Brogniezstraat 44
1070 Brussel

Oktober

Radio 1 om 20:03

Woensdag 17 oktober
Bijbel actueel (Marcus 10: 35-45)
Voor wie is de eerste plaats?

ds. Bert BEUKENHORST

Colofon

Verantwoordelijke uitgever
ds. Bernard-Zoltan Schümmer

Redactieteam
Bea Baetens
ds. Ernst Veen
dr. Dick Wursten

Redactieadres:
Brogniezstraat 44 - 1070 Brussel
tel.: +32-(0)2-511 44 71
fax.: +32-(0)2-510 61 74
E-mail: kerkmozaiek@vpkb.be

Website :
<http://www.vpkb.be>

Prijzen Kerkmozaïek

- Individueel abonnement: 15,00 euro
- Groepsabonnement: 12,50 euro
(vanaf minimum 5 exemplaren naar éénzelfde adres)
- Steunabonnement: 20,00 euro

Vorige nummers Kerkmozaïek
<http://www.hipgo.be/kerkmozaiek/>

Storten
kan op rekeningnummer 068-0715800-64 van de
Verenigde Protestantse Kerk in België,
Brogniezstraat 44 - 1070 Brussel.
IBAN BE29 0680 7158 0064
BIC GKCCBEBB

De redactie behoudt zich het recht voor om bepaalde artikelen niet te publiceren, indien nodig in te korten en/of redactioneel te bewerken. Zij is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de artikelen en slechts ten dele voor de stijl. Organisaties en tijdschriften, niet behorend tot de VPKB, die artikelen uit het maandblad Kerkmozaïek geheel of gedeeltelijk wensen over te nemen of te bewerken, dienen dit schriftelijk aan te vragen op het redactieadres.

Sluitingsdatum volgende Kerkmozaïek :
12 oktober 2012.